

De financiële situatie vande Brusselse lokale besturen

Statistisch overzicht van 2026

Belfius

Inhoudstafel

INLEIDING – KERNBODSCHAPPEN	3
BRUSSELSE LOKALE BESTUREN (op basis van de cijfers van de nationale boekhouding 2020-2024)	6
Ontvangsten	6
Gewone uitgaven en kapitaaluitgaven	7
Financieringsoverschot en financieringsbehoefte	8
Schuldgraad	9
BRUSSELSE GEMEENTEN (2026)	10
Gewone uitgaven	10
Gewone ontvangsten	18
Saldi	25
Investeringsen	27
BRUSSELSE OCMW'S (2026)	29
Gewone uitgaven	29
Gewone ontvangsten	33
Investeringsen	35

Inleiding – Kernboodschappen

Onzekerheid als gevolg van een verstoord economisch klimaat en de uitvoering van talrijke hervormingen

De begrotingen voor 2026 schetsen een gemengd financieel beeld voor de Brusselse gemeenten. De gewone uitgaven stijgen ongeveer even snel als de inflatie¹, maar de structurele uitdagingen blijven groot. De gemeenten krijgen namelijk tegelijkertijd te maken met oplopende kosten, onder meer voor pensioenen, een moeilijk economisch klimaat en onzekerheid over de gevolgen van de federale hervormingen rond werkloosheid en de belastingvrije som.

De aanhoudende inflatie, versterkt door hogere energieprijzen, beperkt hun budgettaire marge verder. Aan de inkomstenzijde mobiliseren de gemeenten een alsmaar groter deel van hun fiscale capaciteit. De regionale middelen daarentegen stagneren door het krappe begrotingskader van het Brusselse Gewest. Daardoor worden de gemeenten afhankelijker van hun eigen belastinginkomsten.

Ook de investeringen blijven achter bij hun historische niveau, hoewel ze essentieel zijn voor de digitale en energietransitie. Na een daling van 32% in 2025 is voor 2026 maar een herstel van 3,4% begroot. Gemeentebesturen staan zo voor een lastige evenwichtsoefening: hun begroting op korte termijn in balans houden en tegelijk investeren in de toekomst.

(1) Inflatie zoals voorzien in de begrotingscirculaire.

(2) De opbrengsten uit overboekingen bestaan voornamelijk uit terugnames van voorzieningen die werden aangelegd om niet-inbare fiscale ontvangsten te dekken.

Trends – Begroting 2026

Volgens de initiële begrotingen voor 2026 geven de Brusselse gemeenten samen 3,3 miljard euro uit aan gewone uitgaven, of 2.715 euro per inwoner. Dat is 2,5% meer dan in de initiële begrotingen voor 2025. Door de crisis in het Midden-Oosten trekken zowel de inflatie als de energiekosten opnieuw aan. Daarom zullen de gemeenten hun uitgavenramingen de komende maanden wellicht naar boven moeten bijstellen via begrotingswijzigingen. Ook de komende jaren blijven alle categorieën van gewone uitgaven opwaartse druk voelen, onder meer door stijgende pensioenlasten, hogere kosten voor sociale bijstand en veiligheid, en oplopende rentevoeten.

- Gematigde stijging van **personeelskosten** (1,9%) ondanks toenemende pensioenlasten
- De **werkingskosten** zijn vrijwel stabiel (0,1%) maar moeten de komende maanden naar boven worden bijgesteld door de aantrekkende inflatie en de hogere energieprijzen
- Bijna 40% van de gemeentelijke gewone uitgaven gaat naar **overdrachten** en neemt over het algemeen matig toe (1%)
- De financiële lasten (interessen) zijn met 11% gestegen ten opzichte van 2025, en met 175% en opzichte van 2022

Volgens de begrotingen van de Brusselse gemeenten voor 2026 bedragen de **gewone ontvangsten** 3,3 miljard euro, een stijging van 2,4% ten opzichte van 2025 (zwakker dan het gemiddelde van 6,3% van de afgelopen vijf jaar). Als men de zogenaamde overboekingen² buiten beschouwing laat, stijgen de gewone ontvangsten in werkelijkheid met 4,7%. De ontvangsten die sterker toenemen, zijn die waarvoor de gemeenten over een beslissingsbevoegdheid beschikken (hetzij via een belastingtarief, hetzij via andere zelf bepaalde tarieven). De fiscale ontvangsten en de ontvangsten uit prestaties stijgen respectievelijk met 7,5% en 6%. Omgekeerd stijgen de ontvangsten uit fondsen en subsidies afkomstig van andere overheidsniveaus maar met 1,2% (dus zwakker dan de voorziene inflatie in de begrotingscirculaire).

- Uiteenlopende evolutie van de verschillende categorieën **fiscale ontvangsten**. De opbrengst uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing zou met 10,4% toenemen, terwijl die uit de aanvullende belasting op de personenbelasting met slechts 2,4% zou stijgen. Voor de lokale belastingen wordt een groei van 4,5% verwacht.
- Ontvangsten uit **fondsen en toelagen** onder druk van de regionale begrotingsmaatregelen. Ze kennen een zeer zwakke groei (1,2%), lager dan de inflatie voorzien in de begrotingscirculaire, voornamelijk als gevolg van het strakke begrotingskader van het Brusselse Gewest.

Een precair begrotingsevenwicht, met verschillen tussen de gemeenten

Volgens de initiële begrotingen voor 2026 realiseren de Brusselse gemeenten¹ samen een licht overschot van 4,9 miljoen euro op het **eigen dienstjaar** (dat is 0,1% van de gewone ontvangsten). Op basis van de ingediende begrotingen lijkt het aantal gemeenten met een tekort te dalen. In 2026 zouden er nog maar twee zijn, tegenover vier in 2025 en tien in 2024.

Dit saldo van het eigen dienstjaar omvat ook het **saldo van de functionele overboekingen** (vorming en terugname van voorzieningen voor risico's en lasten). Zonder deze integratie bedraagt het saldo op het eigen dienstjaar maar 1,4 miljoen euro.

Lichte heropleving van de investeringsprojecten (+3,4%) na sterke daling vorig jaar (-32%)

Volgens de begrotingen voor 2026 bedragen de **buitengewone uitgaven** van de Brusselse gemeenten in totaal 520 miljoen euro. Dat is 3,4% meer dan in de initiële begrotingen van 2025². Investeringsprojecten maken 94% van die uitgaven uit en zouden met 10,3% stijgen, na een daling van 32% in 2025.

Besluit

De begrotingen van de Brusselse gemeenten voor 2026 komen tot stand in een onzeker economisch klimaat. Ook de gevolgen van structurele federale hervormingen zijn voorlopig moeilijk in te schatten. De initiële begrotingen wijzen op een beheerste groei van de gewone uitgaven, maar achter die relatieve stabiliteit gaan grote uitdagingen schuil. Stijgende energieprijzen, oplopende inflatie en opwaartse druk op belangrijke uitgavenposten bemoeilijken het begrotingsevenwicht. Daarbij komt dat de begrotingscirculaire — met de inflatiecijfers waarop de gemeenten zich baseerden — werd opgesteld vóór de inflatie opnieuw aantrok³.

Gemeentebesturen moeten dus hun begrotingsdiscipline proberen aan te houden en tegelijk tegemoetkomen aan de verwachtingen van de Brusselaars. Om hun financiën te versterken en duurzame ontwikkeling mogelijk te maken, kunnen ze verschillende pistes onderzoeken die ook in het publieke debat terugkomen: een efficiëntere lokale bestuursorganisatie, externe financiering voor de pensioenlasten, en investeringen in de digitale en energietransitie. Of de gemeenten hun autonomie en dienstverlening op lange termijn kunnen vrijwaren, hangt af van hun huidige veerkracht én van de beleidskeuzes die ze zullen maken op lokaal, regionaal en federaal niveau.

(1) Zonder cijfers van de gemeente Sint-Joost-ten-Node

(2) Hoger dan het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (-2,7%, als gevolg van de sterke daling na de verkiezingen tussen 2024 en 2025).

(3) Momenteel wordt de inflatie voor 2026 door het Federaal Planbureau en de Nationale Bank van België geraamd op 3,4%.

Statistische bronnen en methodologische beschouwingen

De begrotingsgegevens van de gemeenten en de OCMW's werden elektronisch ingezameld via 'bestanden', die zijn opgesteld volgens het protocol van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De cijfers in deze analyse zijn afkomstig van de initiële begrotingen 2026 die de Brusselse gemeenten en OCMW's hebben opgesteld (zonder cijfers van Sint-Joost-ten-Node bij gebrek aan een vastgesteld budget op het moment van onze analyse). Opm.: verderop in de tekst spreken we gewoon over de "Brusselse gemeenten" om dit niet telkens te moeten herhalen.

Voor de gemeenten hebben we (bij de ontvangsten en de uitgaven) de lonen van het onderwijzende personeel dat door de Gemeenschappen gesubsidieerd wordt, in mindering gebracht.

De statistieken over het aantal werknemers in de lokale besturen zijn afkomstig van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). De statistieken over de begunstigden van het leefloon komen van de 'Barometer voor Maatschappelijke Integratie' van de POD Maatschappelijke Integratie.

De analyse van de begrotingsstatistieken gebeurt ook op basis van de 'sociaaleconomische typologie' van de Brusselse gemeenten die volgende categorieën (clusters) omvat:

	Clusters ¹	Gemeenten
B1	Residentiële gemeenten van het noordwesten	Ganshoren, Evere, Koekelberg, Jette, Sint-Agatha-Berchem
B2	Residentiële gemeenten van het zuidoosten	Sint-Lambrechts-Woluwe, Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde
B3	Gemeenten 'eerste gordel'	Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node
B4	Voormalige industriële gemeenten van de Kanaalzone	Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Vorst, Schaarbeek
B5	Brussel-Stad	Brussel-Stad

(1) www.belfius.be/publicsocial/NL/onze-expertise

De brusselse lokale besturen

(op basis van de cijfers van de nationale boekhouding 2020-2024)

De statistieken van de nationale boekhouding door het INR¹ bieden een volledig cijferoverzicht van de Brusselse lokale sector, overeenkomstig de ESR 2010-methodologie². De perimeter van de lokale sector (S1313) omvat namelijk niet alleen gemeenten en OCMW's, maar ook politiezones, heel wat gemeentebedrijven en gemeentelijke vzw's, net als een aantal intercommunales (die voornamelijk actief zijn op het vlak van milieu en opleidingen)³.

Ontvangsten

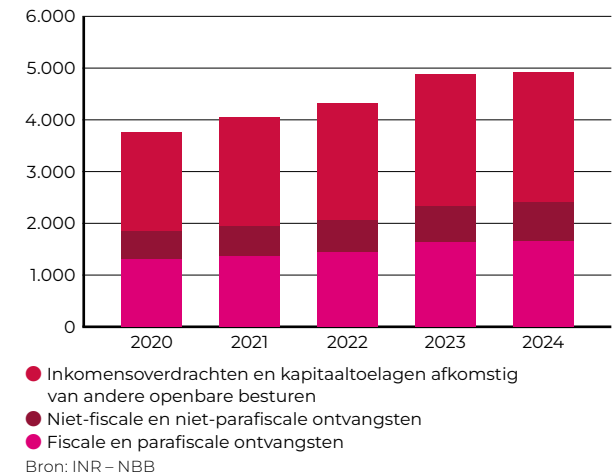
In 2024 bedroegen de ontvangsten van de Brusselse lokale besturen 4.925 miljoen euro, een toename met 1% ten opzichte van het jaar voordien. Deze zeer beperkte groei contrasteerde met de stijging in 2023 (+12,3%). Die groei was sterk beïnvloed door de indexering van de belastbare grondslagen voor de belangrijkste fiscale ontvangsten van de lokale besturen (de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de aanvullende personenbelasting).

Ontvangsten en uitgaven van de Brusselse lokale besturen – 2024 (in miljoen euro)

	2024	Evolutie (t.o.v. 2023)
Fiscale en parafiscale ontvangsten	1.657	2%
Niet-fiscale en niet-parafiscale ontvangsten	747	6%
Inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen afkomstig van andere openbare besturen	2.521	-1%
ONTVANGSTEN	4.925	1%
Bezoldiging werknemers	1.886	5%
Intermediair verbruik en betaalde belastingen	412	16%
Sociale uitkeringen	879	5%
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.429	4%
Rentelasten	90	20%
Kapitaall uitgaven	497	5%
UITGAVEN	5.193	6%
Brutobesparingen	99	-56%
FINANCIERINGSOverschot (+) OF -TEKORT (-)	-269	833%

Bron: INR – NBB

Evolutie van de ontvangsten van de Brusselse lokale besturen – 2020-2024 (in miljoen euro)

(1) Het Instituut der Nationale Rekeningen (INR) – cijfers beschikbaar op de website van de Nationale Bank van België.

(2) Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen, dat als referentiekader dient voor de statistieken van het Europees stabiliteitspact.

(3) De lijst met de publieke entiteiten is terug te vinden op de website van het INR.

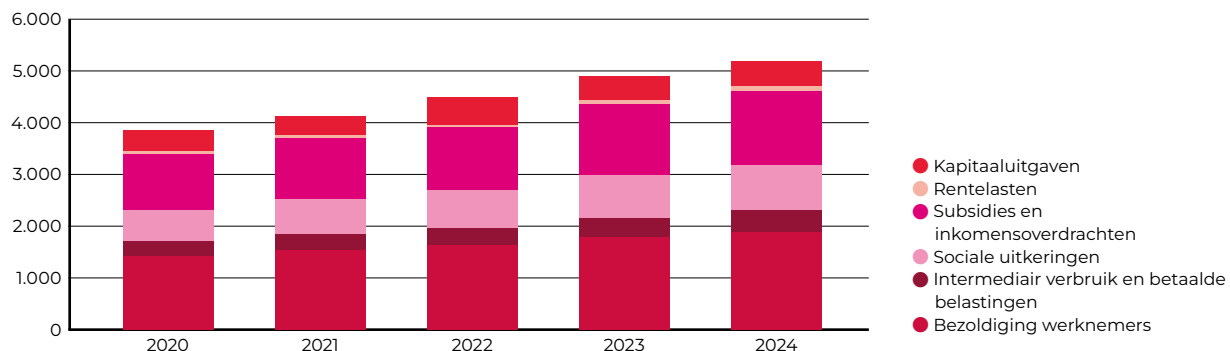
De ontvangsten bestonden voornamelijk uit werkings- en kapitaaltoelagen (51,2%), lokale belastingen (33,6%) en eigen ontvangsten, zoals deze uit eigendom of de verkoop van producten en diensten (15,2%). De belangrijkste groei kwam van de fiscale en parafiscale ontvangsten (5,7%). De ontvangsten uit de lokale belastingen namen wat toe (2,1%), en de inkomensoverdrachten en kapitaaltoelagen daalden lichtjes (-0,9%). Dit is een gemiddelde financieringsstructuur van lokale besturen, die aanzienlijk kan verschillen per gemeente, OCMW of politiezone. Merk op dat alleen de gemeenten een fiscale bevoegdheid hebben.

Gewone uitgaven en kapitaaluitgaven

In 2024 kwamen de uitgaven van de Brusselse lokale besturen uit op 5.193 miljoen euro, een toename met 5,9% ten opzichte van het jaar voordien. Een heel wat lagere groei dan die van het voorgaande jaar (+9,4%), die vooral toe te schrijven was aan de sterke inflatie in 2022.

De lonen van het personeel namen 36,3% van de totale uitgaven voor hun rekening. De inkomensoverdrachten en sociale uitkeringen (voornamelijk via de OCMW's) vertegenwoordigden respectievelijk 27,5 en 16,3% van de totale uitgaven. De rentelasten stegen lichtjes en vormden 1,7% van de totale uitgaven (tegenover 1,2% in 2020).

Evolutie van de uitgaven van de Brusselse lokale besturen – 2020-2024 (in miljoen euro)

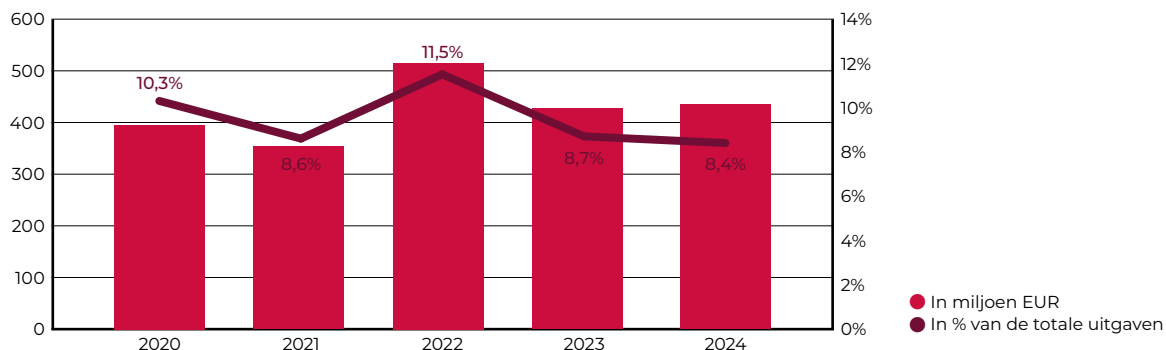
In 2024 bedroegen de **investeringsuitgaven** (de bruto kapitaalvorming) van de Brusselse lokale besturen 434 miljoen euro, wat 8,4% van de totale uitgaven vertegenwoordigde. Er was sprake van een zekere stabilisering ten opzichte van 2023, na de piek in 2022 toen de investeringsuitgaven opliepen tot 515 miljoen euro. Deze hogere investeringsuitgaven zouden het gevolg kunnen zijn van onder meer een inhaalbeweging na de gedwongen terugval van investeringen tijdens de Covid-crisis (2020 en 2021).

Bruto besparing en financieringsbehoefte

In 2024 bedroeg het **ESR-saldo** (Europees Stelsel van Rekeningen) van de Brusselse lokale besturen bijna 269 miljoen euro, terwijl het in 2023 verbeterd was tot 29 miljoen euro tegenover 160 miljoen euro in 2022. Dit saldo verslechterde dus opnieuw en bedroeg 5,5% van het volume van de ontvangsten.

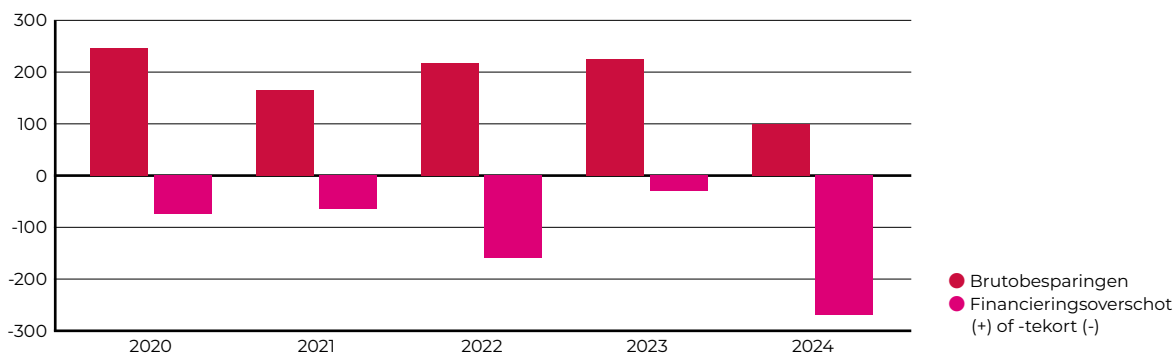
Dit verklaart waarom de **bruto besparing**, met andere woorden het saldo exclusief kapitaalverrichtingen, in 2024 daalde tot 99 miljoen euro (tegenover 225 miljoen euro in 2023).

Evolutie van de kapitaaluitgaven van de Brusselse lokale besturen – 2020-2024

Bron: INR – NBB

Evolutie van de brutobesparingen en de financieringsbehoeften van de Brusselse lokale besturen – 2020-2024 (in miljoen euro)

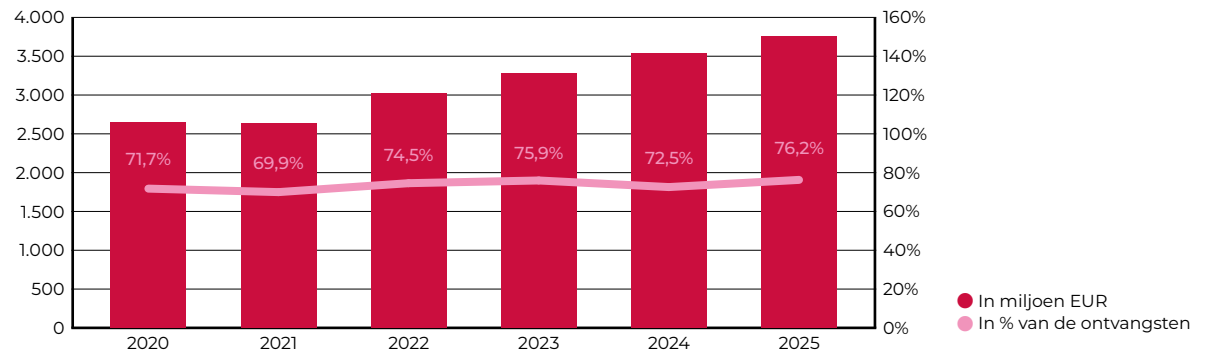

Schuld

De uitstaande schuld van de Brusselse lokale besturen kwam in 2025 uit op 3,8 miljard euro. In relatieve termen vertegenwoordigde deze schuldenlast 76,2% van de totale ontvangsten. Door de sterke groei van de ontvangsten, met de gunstige invloed van de verschillende indexeringsmechanismen (fondsen, fiscale ontvangsten, tarieven...), bleef deze schuldgraad de afgelopen jaren relatief stabiel. Merk op dat het hier om een gemiddelde ratio voor de hele sector van de lokale besturen gaat, terwijl de schuldpositie sterk kan verschillen tussen de lokale entiteiten.

In absolute waarde steeg de schuld van de Brusselse lokale besturen evenwel met 1.111 miljoen euro, ofwel 42%, tussen 2020 en 2025.

Evolutie van de brutoschuld van de Brusselse lokale besturen – 2020-2025

De Brusselse gemeenten (begrotingen 2026)

Gewone uitgaven

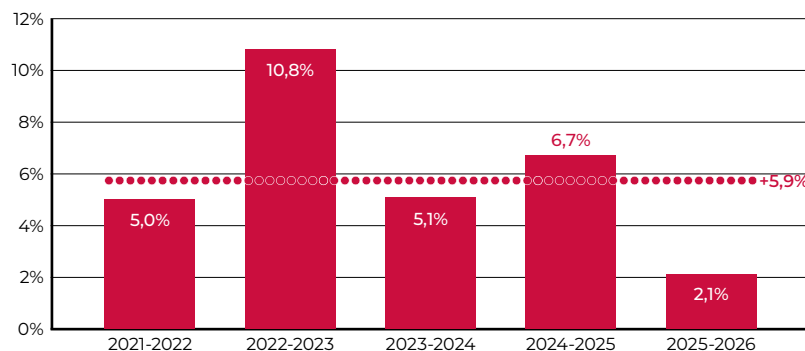
Volgens de initiële begrotingen van 2026 bedragen de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten 3,3 miljard euro, ofwel 2.715 euro per inwoner, waarmee ze met 2,5% stijgen ten opzichte van de initiële begrotingen van 2025. Dit groeitempo ligt onder het historische gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (gemiddelde stijging van 5,9%, met een piek van 10,8% tussen 2022 en 2023). Deze groei van de uitgaven maakt het dus mogelijk om de inflatie te dekken, maar niet om nieuwe uitgaven aan te gaan.

De personeelsuitgaven (exclusief het gesubsidieerde onderwijzende personeel) nemen gemiddeld 40% van de totale uitgaven voor hun rekening, tegenover 39% voor de overdrachten (OCMW, politiezone...). De schulduitgaven (rentelasten en kapitaalaflossing) en de werkingsuitgaven nemen respectievelijk 10 en 11% van de totale gewone uitgaven in beslag.

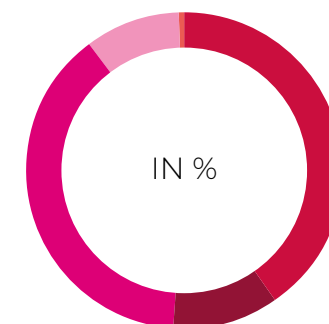
Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Personeel	1.349	1.098	1,9%
Werking	362	295	0,1%
Overdrachten	1.289	1.049	1,0%
Schulduitgaven	319	259	11,0%
Overboekingen	17	14	-1,4%
TOTALE GEWONE UITGAVEN	3.335	2.715	2,5%

Jaarlijkse toename van de gewone uitgaven – 2021-2026

Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

- Personeel: 40%
- Werking: 11%
- Overdrachten: 39%
- Schulduitgaven: 10%
- Overboekingen: 0,5%

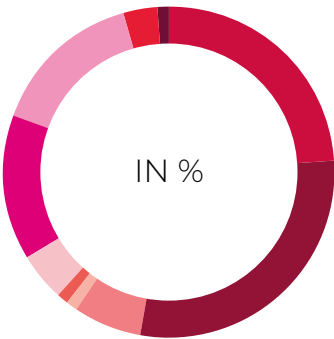
Personeelsuitgaven

Volgens de begrotingen van 2026 zullen de **personeelsuitgaven** met slechts 1,9% stijgen in vergelijking met de initiële begrotingen van 2025. Deze gematigde groei steekt ook af tegen de gemiddelde jaarlijkse groeivoet van de afgelopen vijf jaar (+5,3% met een piek van 10,8% in 2023 als gevolg van de inflatieschok en de vele overschrijdingen van de spilindex, wat leidde tot een extra indexering van 2% van de lonen en bijdragen).

Hoewel de groei in 2026 vertraagt, blijft de voortdurende stijging van de **pensioenlasten** voor het statutaire personeel (inclusief de responsabiliseringsbijdrage) wegen op de evolutie van de personeelsuitgaven die nu 15% van de totale personeelsuitgaven vertegenwoordigen (zie kader 'Pensioenen').

Volgens de RSZ-statistieken komt het administratieve **personeelsbestand** van de Brusselse gemeenten eind 2025 (derde trimester) uit op 16.907 voltijdse equivalenten (VTE), een lichte vermindering van 0,7% ten opzichte van het jaar ervoor. In tegenstelling tot de trend die al vele jaren wordt waargenomen, stijgt het aantal statutaire personeelsleden licht (+42 VTE ofwel +0,7%), terwijl het aantal contractuelen afneemt (-166 VTE ofwel -1,5%). Dit resulteert erin dat het aandeel statutaire personeelsleden, dat al vele jaren onafgebroken daalde, in 2025 een lichte stijging kende (36,3% tegenover 35,8% het jaar voordien). (zie kader op pagina 12).

Uitsplitsing van de personeelsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2026

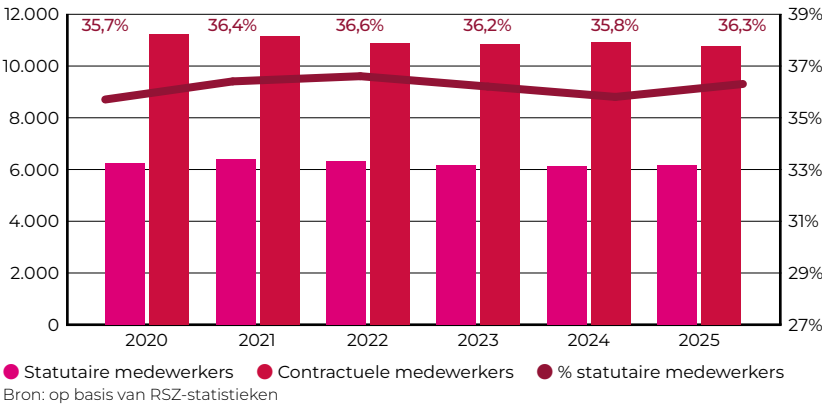

- Lonen van het gemeentepersoneel: 24%
- Lonen van het contractueel personeel: 29%
- Lonen van het gesubsidieerd personeel: 7%
- Lonen van de gemeentelijke mandatarissen: 1%
- Overige lonen en vergoedingen: 5%
- Sociale uitkeringen: 5%
- Werkgeversbijdragen: 14%
- Pensioenen (incl. respo-bijdragen): 15%
- Vervoerkosten: 3%
- Medische en sociale dienst: 1%

Uitsplitsing van de personeelsuitgaven volgens kostencategorie – Begrotingen 2026 (in miljoen euro)

	2025	2026	Evolutie (t.o.v. 2025)
Lonen van het gemeentepersoneel	325,4	325,1	-0,1%
Lonen van het contractueel personeel	382,4	390,1	2,0%
Lonen van het gesubsidieerd personeel	86,3	86,8	0,5%
Lonen van de gemeentelijke mandatarissen	18,9	18,1	-4,5%
Overige lonen en vergoedingen	13,3	12,8	-3,2%
Sociale uitkeringen	63,1	64,3	1,9%
Werkgeversbijdragen	188,8	192,5	2,0%
Pensioenen (incl. respo-bijdragen)	188,8	201,5	6,7%
Vervoerkosten	44,7	45,6	1,9%
Medische en sociale dienst	11,5	11,7	2,2%
TOTAL DÉPENSES	1.323,2	1.348,5	1,9%

Evolutie van het aantal VTE volgens statuut in de Brusselse gemeenten – 2020-2025

Pensioenen van de vast benoemden

De stijgende pensioenuitgaven creëren een steeds grotere financiële druk. Bijna drie kwart van de steden en gemeenten gaf vóór de lokale verkiezingen in de Belfius-enquête aan dat de pensioenfactuur de belangrijkste uitdaging van deze bestuursperiode wordt.

In tegenstelling tot werkgevers in de privésector of bij andere bestuursniveaus dragen de gemeenten en OCMW's zelf de volledige pensioenlasten van hun vast benoemde ambtenaren en rechthebbenden.

De federale overheid komt hierin niet tussen. Het aparte pensioenstelsel voor statutair personeel werkt volgens een repartitiesysteem met een beperkt aantal 'bijdragers' dat met de jaren steeds kleiner wordt. De basisbijdrage voor het pensioenfonds wordt dus berekend op de lonen van een steeds kleinere groep van vast benoemden. Die groep maakte in 2025 slechts 36,3% uit van het personeelsbestand van de Brusselse gemeenten en 11,5% van de Brusselse OCMW's.

Zonder nieuwe benoemingen versnelt dat proces, ook door de leeftijdspiramide van het statutaire personeel die aan de basis verder versmalt. Als veel statutaire werknemers binnenkort met pensioen gaan, stijgen de pensioenuitgaven, terwijl de financieringsbasis verder afneemt.

Om het toenemende structurele onevenwicht tussen pensioenlasten en bijdragen aan te pakken, werd met de wet van 24 oktober 2011 een nieuw pensioenstelsel ingevoerd, dat van kracht is sinds 1 januari 2012.

De hervorming voorziet in de oprichting van één enkel 'Gesolidariseerd Pensioenfonds' met een mechanisme van dubbele bijdragen (basis en responsabilisering), dat het mogelijk moet maken om jaarlijks alle pensioenuitgaven te dekken zonder tekort. Hoewel het systeem als voordeel heeft dat het Gesolidariseerd Pensioenfonds financieel in evenwicht blijft, betekent het voor de lokale besturen een vrijwel exponentiële stijging van de bijdragen.

Zo stijgt het basistarief in 2026 naar 45% (tegenover 41,5% bij de oprichting van het fonds), terwijl de responsabiliseringsbijdrage klimt naar 77,11% (tegenover 50% bij de oprichting van het fonds). Tegen 2031 zou de responsabiliseringsbijdrage een niveau van 84,26% bereiken. Concreet betekent dit dat de gemeenten en OCMW's hun pensioenuitgaven door de responsabiliseringsbijdrage zullen zien stijgen van 93,6 miljoen in 2025 tot 160,3 miljoen in 2031, wat neerkomt op een toename van bijna 70%.

De situatie verschilt evenwel sterk van gemeente tot gemeente, zowel qua evolutie als qua huidige toestand.

Volgens het Beheerscomité van het Gesolidariseerd Fonds zelf (Memorandum juni 2024) "creëert de stijging van de pensioenuitgaven een onhoudbare financiële druk. Als er niets verandert, zullen de provinciale en lokale besturen een steeds groter deel van hun budget aan pensioenen moeten besteden en zullen ze dus niet langer, of slechts gedeeltelijk, kunnen inspelen op een reeks maatschappelijke uitdagingen (zoals klimaatverandering, sociale kwesties, veiligheid...)".

Vlaanderen en Wallonië namen de voorbije jaren maatregelen om de financiering van de pensioenlasten te ondersteunen. In het Brussels Gewest is niets voorzien.

- In Vlaanderen verlengde de regionale overheid deze legislatuur de bijdrage van 50% voor de factuur van de responsabiliseringsbijdrage die de Vlaamse gemeenten betalen.
- In Wallonië heeft de regering het 'Plan Oxygène' goedgekeurd, dat gemeenten die geconfronteerd worden met hoge pensioenlasten toelaat om in de periode 2022-2026 leningen aan te gaan (via het CRAC), waarbij het gewest tijdelijk de interesten en, voor sommige gemeenten, zelfs een deel van het kapitaal op zich neemt. Het gaat dus niet om rechtstreekse steun, maar om leningen die gedeeltelijk moeten worden terugbetaald.

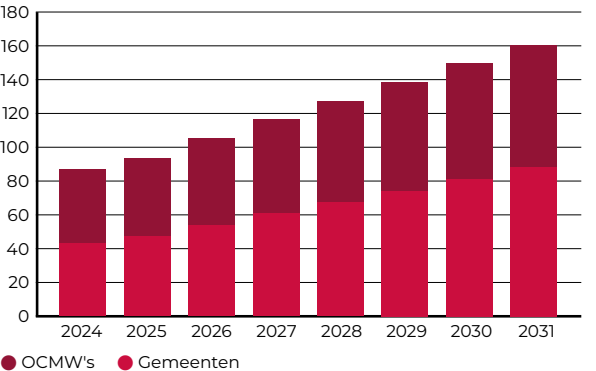
Evolutie van de bijdragepercentages 2021-2031

	Basisbijdrage	Responsabiliseringsbijdrage
2021	41,50%	50,00%
2022	43,00%	52,94%
2023	44,00%	70,17%
2024	45,00%	70,33%
2025	45,00%	71,08%
2026	45,00%	75,08%
2027	45,00%	77,44%
2028	45,00%	79,46%
2029	45,00%	81,37%
2030	45,00%	82,92%
2031	45,00%	84,26%

Bron: Brulocalis op basis van de ramingen van de Federale Pensioendienst

Bovendien voorziet het federale coalitieakkoord (Arizona) in bijkomende steun voor lokale besturen. De concrete modaliteiten en het financieringsmechanisme zijn evenwel nog niet bekend.

Raming van de responsabiliseringsbijdrage van de Brusselse gemeenten en OCMW's – 2024-2031 (in miljoen euro)

Werkingsuitgaven

De **werkingsuitgaven** vertegenwoordigen gemiddeld 11% van de gewone uitgaven en blijven zo goed als stabiel ten opzichte van de begrotingen van 2025.

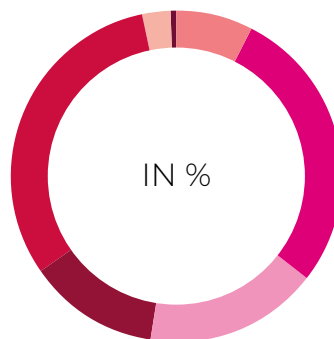
Deze stabilisatie valt toe te schrijven aan de lichte daling van 6,5% van de **energiekosten** (stookolie, gas en elektriciteit) voor het tweede jaar op rij. De energiekosten blijven evenwel aanzienlijk hoger dan de situatie vóór de energiecrisis van 2022 (11,5% van de werkingskosten in 2026). De impact van de geopolitieke instabiliteit in het Midden-Oosten op de energieprijzen zou opnieuw kunnen leiden tot een stijging van de werkingskosten.

Overdrachtsuitgaven

De **overdrachtsuitgaven** vertegenwoordigen 40% van de gewone uitgaven van Brusselse gemeenten. 80% van die overdrachtsuitgaven is bestemd voor andere lokale besturen, met name in het kader van de verplichting voor gemeenten om de tekorten van OCMW's, politiezones... bij te passen.

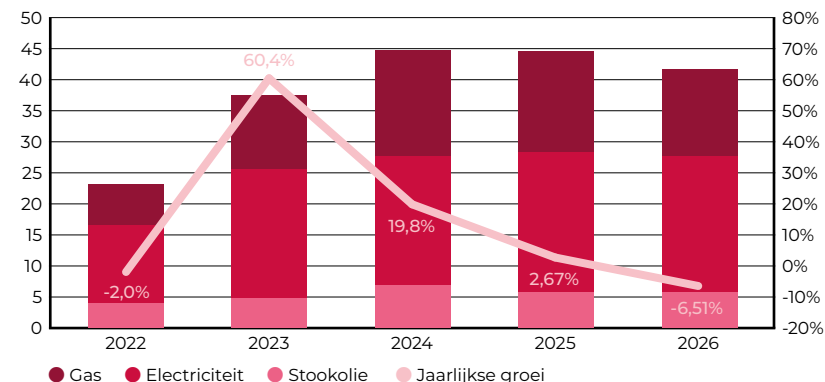
De Brusselse gemeenten besteden gemiddeld 425 euro per inwoner aan hun OCMW en 418 euro per inwoner aan de politiezone.

Verdeling van de werkingsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2026

- Honoraria en vergoedingen: 8%
- Administratieve kosten (incl. informatica): 28%
- Technische benodigdheden: 17%
- Prestaties van derden: 13%
- Gebouwen (incl. huurlasten): 31%
- Voertuigen: 3%
- Andere: 0%

Evolutie van de energie-uitgaven – 2022-2026 (in miljoen euro)

Voornaamste elementen van de overdrachtsuitgaven – Begrotingen 2026

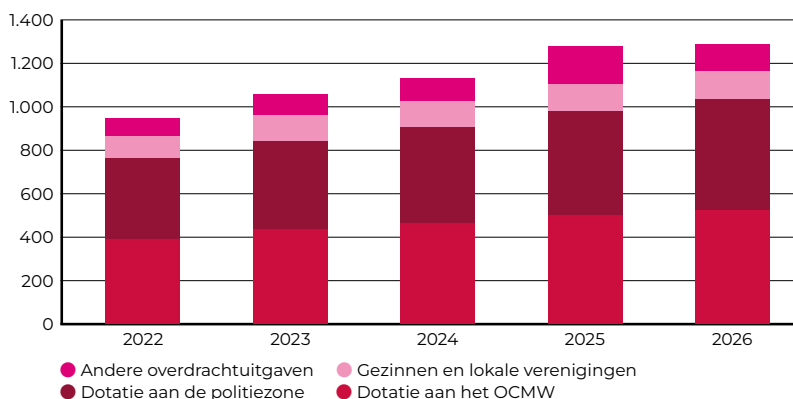
	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
OCMW	522	425	4,7%
Politiezone	514	418	6,8%
Andere toelagen	253	206	-14,6%
OVERDRACHTUITGAVEN	1.289	1.049	1,0%

De overdrachtsuitgaven stijgen over het algemeen maar met 1% in de begrotingen van 2026, wat zwakker is dan de vorige jaren (+13% in 2025 en +7% in 2024).

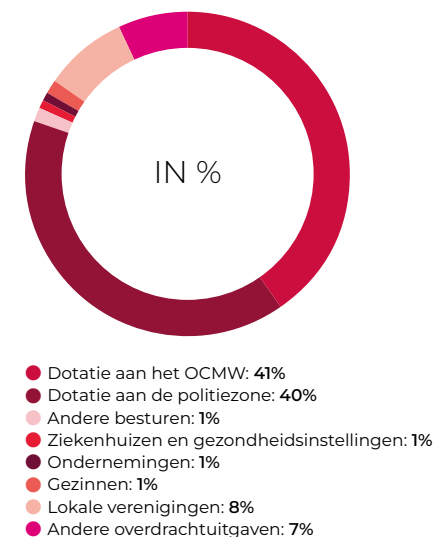
De dotaties aan het OCMW gaan er met 4,7% op vooruit; die aan de politiezone met 6,8%.

De gemeentedotaties aan het OCMW en aan de politiezone zijn proportioneel hoger (in euro/inwoner) in de centrumgemeenten van de agglomeratie (eerste gordel en Kanaalzone, en vooral in Brussel-Stad) dan in de meer residentiële gemeenten (tweede gordel).

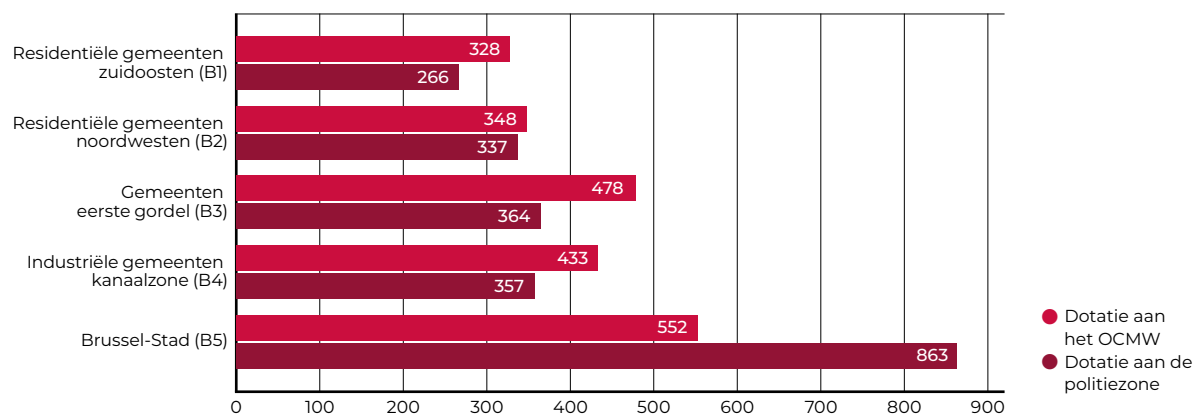
Evolutie van de voornaamste gemeentelijke dotaties – 2022-2026 (in miljoen euro)

Verdeling van de overdrachtsuitgaven per type begunstigde – Begrotingen 2026

Gemeentelijke dotaties aan het OCMW en aan de politiezone volgens de gemeentecusters – Begrotingen 2026 (in euro/inwoner)

Sociale bijstand – Onzekerheid over de impact van de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen

OCMW's krijgen de laatste jaren steeds meer hulpvragen voor sociale bijstand. Dat is een gevolg van de verschillende crisissen van de voorbij jaren, waaronder Covid, overstromingen, stijgende energieprijzen, de opvang van Oekraïense vluchtelingen en de oorlog in het Midden-Oosten. Vooral grote steden worden getroffen, omdat ze meer sociaal kwetsbare personen tellen en vaak de eerste toegangspoort zijn voor migranten en vluchtelingen.

Daarnaast is de contractuele aanpak van de sociale hulpverlening geïntensiveerd. De voorwaarden en verplichtingen die hiermee samengaan, brengen ook een grotere administratieve last met zich mee.

Door de voortdurende toename van hulpvragen neemt ook de budgettaire druk toe. In het budget van 2026 vraagt de sociale bijstand al 16% van de totale gewone uitgaven.

De dotatie aan het OCMW groeit sinds 2010 voortdurend, met een versnelling tijdens de laatste legislatuur (2019-2024). Naast de impact van de verschillende crisissen (Covid, energiecrisis, overstromingen, Oekraïense vluchtelingen...) hebben de inflatie- en energiecrisis van 2022 en de problematiek van de pensioenlasten van het statutaire personeel een sterke invloed gehad op de personeels- en werkingsuitgaven van de lokale besturen, wat zich weerspiegelt in de gemeentelijke dotatie.

Momenteel is de belangrijkste nieuwe uitdaging voor OCMW's de impact van de federale Arizona-maatregel om de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te beperken. Personen die worden uitgesloten en daardoor over on-

voldoende bestaansmiddelen beschikken, kunnen aankloppen bij het OCMW van hun gemeente voor een leefloon (Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI)). Als ze na sociaal onderzoek aan de voorwaarden beantwoorden, sluit het OCMW een contract met hen af voor begeleiding en uitkering.

De nieuwe regeling rond de werkloosheidsverzekering trad op 1 januari 2026 in werking. Voor langdurig werklozen zal het einde van het recht op uitkeringen stapsgewijs verlopen in verschillende golven. De eerste golf had betrekking op langdurig werklozen die tijdens hun loopbaan meer dan 20 jaar werkloos waren. In totaal zijn er zes golven, waarbij de laatste groep mensen hun recht op uitkering verliest op 1 juli 2027 (vijf jaar werkloos of langer).

Als compensatie voor het OCMW voorziet de federale overheid een verhoogde terugbetaling van het leefloon van 100% voor het eerste jaar, 90% voor het tweede jaar, 80% voor het derde jaar en vervolgens 75% voor de volgende jaren. Er werden nog andere maatregelen genomen om de OCMW's financieel te ondersteunen voor de extra personeelskosten die nodig zijn om deze extra aanvragen te verwerken. De impact op de OCMW's zal zich de komende jaren geleidelijk blijven laten voelen. De speelruimte van de gemeenten om hun dotatie aan het OCMW in de komende begrotingsjaren aan te passen, is evenwel uiterst beperkt.

Tijdens de eerste golf van maart 2026 waren er 14.246 personen¹ die hun recht op een werkloosheidsuitkering verloren en 1.111 hun recht op een inschakelingsuitkering. Bijna 48% van de uitgesloten werklozen kwam bij het

OCMW terecht en 33% van diegenen die een inschakelingsuitkering genoten. Dit betekende een toename van RMI-begunstigden met 31%.

De zoektocht naar een synergie tussen de gemeente en het OCMW krijgt bijzondere aandacht van de regionale toezichthoudende overheden, wat het fundamentele debat over de opportuniteit van een fusie tussen de gemeente en haar OCMW voedt. In Vlaanderen is de organisatorische en boekhoudkundige integratie van het OCMW en de gemeente sinds 2019 volledig gerealiseerd.

(1) Bron: RVA

Schulduitgaven (financiële lasten)

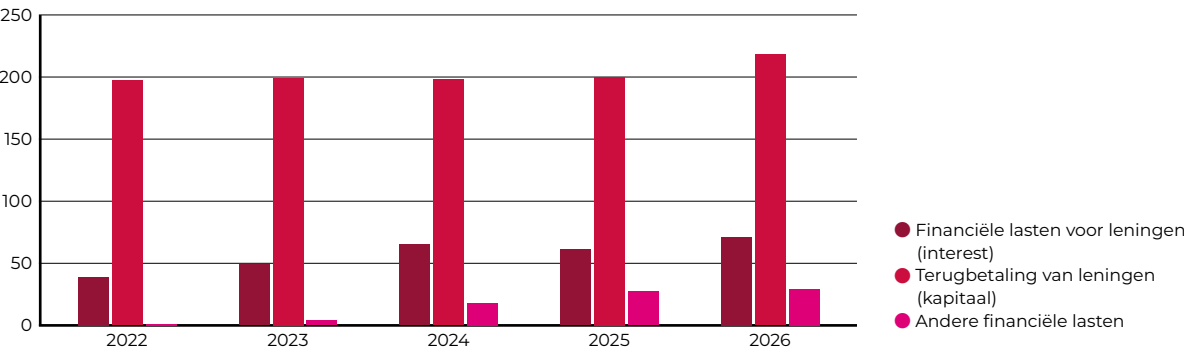
In de begrotingen van 2026 bedragen de **schulduitgaven** 319 miljoen euro, een toename van 11% ten opzichte van 2025.

Bij de **financiële lasten** vertegenwoordigen de interesten 22% van de schulduitgaven tegenover 69% voor de kapitaalaflossingen. De andere financiële lasten (voornamelijk interesten voor schulden op korte termijn) vormen 9% van de totale schulduitgaven, terwijl ze in 2022 nog nul waren.

Voornaamste elementen van de schulduitgaven – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Financiële lasten voor leningen (interest)	71	58	16,4%
Terugbetaling van leningen (kapitaal)	218	178	9,4%
Andere financiële lasten	29	24	10,2%
SCHULDUITGAVEN	319	259	11,0%

Evolutie van de schulduitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2022-2026 (in miljoen euro)

Gewone ontvangsten

Volgens de oorspronkelijke begrotingen van 2026 van de Brusselse gemeenten worden de gewone ontvangsten becijferd op 3,3 miljard euro, een toename met 2,4% in vergelijking met 2025.

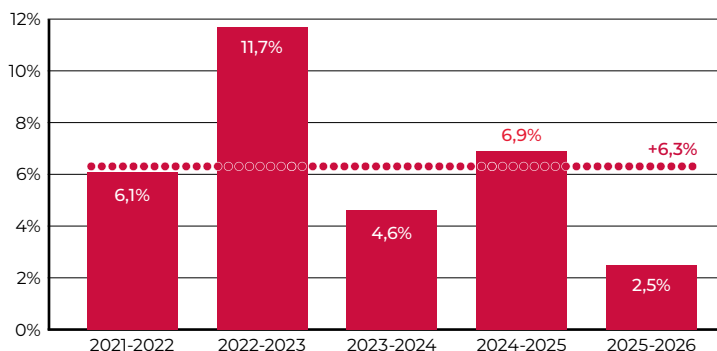
Deze groei blijft evenwel aanzienlijk zwakker dan in de afgelopen vijf jaar (gemiddeld 6,3% per jaar tussen 2021 en 2026).

De fiscaliteit zorgt voor 53% van de gewone inkomsten, terwijl de inkomsten uit fondsen minder dan 20% van de gewone financieringsbronnen uitmaken. De financieringsstructuur verschilt aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische cluster van gemeenten¹. Hoewel de belastingontvangsten de voornaamste financieringsbron blijven, varieert hun aandeel in de totale inkomsten tussen 48% voor de kanaalgemeenten en 68% voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten (met de hoogste inkomens en dus de hoogst belastbare basis). Omgekeerd komt het aandeel van het Gemeentefonds, dat een rol speelt in de financiële perequatie, in de totale inkomsten op 22% voor de kanaalgemeenten tegenover slechts 7% voor de residentiële gemeenten in het zuidoosten.

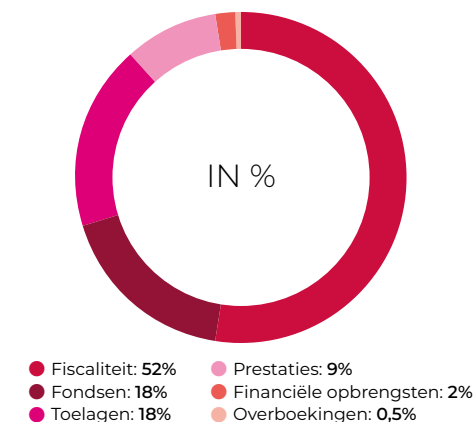
Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Fiscaliteit	1.759	1.432	7,5%
Fondsen	587	477	1,2%
Toelagen	605	492	1,3%
Prestaties	303	247	6,0%
Financiële opbrengsten	66	54	-6,5%
Overboekingen	16	13	-79,0%
TOTALE GEWONE ONTVANGSTEN	3.335	2.715	2,4%

Jaarlijkse evolutie van de gewone ontvangsten (zonder functionele overboekingen) – 2021-2026

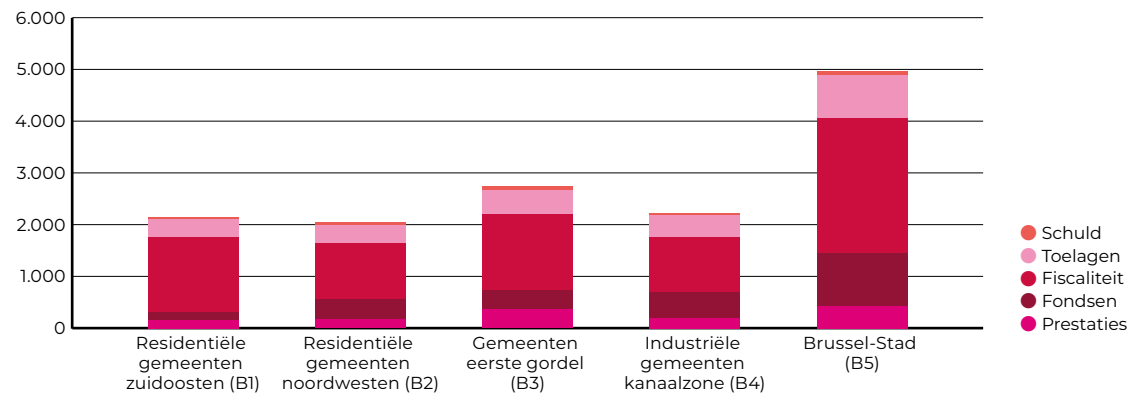

Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

(1) Cf. Sociaaleconomische typologie van de gemeenten (Belfius) op www.belfius.be/onzestudies

Financieringsstructuur volgens sociaaleconomische cluster van de gemeenten – Begrotingen 2026 (in euro/inwoner)

Belastingontvangsten

De **belastingontvangsten** van de Brusselse gemeenten bedragen 1.759 miljoen euro, ofwel 1.432 euro per inwoner. Ze stijgen met 7,5%, een aanzienlijk sterkere groei dan die van de totale gewone inkomsten.

In de afgelopen drie jaar stegen de fiscale inkomsten van 2,7% in 2024 tot 7,1% in 2026. De sterke toename (16,3%) in 2023 was te wijten aan het effect van de oplopende inflatie op de belastbare grondslagen (kadastrale inkomens en gezinsinkomens) enerzijds, en aan de eenmalige wijziging van de FOD Financiën aan de betalingskalender van de doorstorting van de aanvullende personenbelasting anderzijds (waardoor de gemeenten in 2023 de opbrengst inden van 14 maanden).

81% van de belastingontvangsten komt verder uit aanvullende belastingen op andere belastingen zoals de onroerende voorheffing, de personenbelasting en de verkeersbelasting. Specifieke lokale belastingen, die losstaan van de belastingen van andere overheidsniveaus en die gemeenten zelf innen, vertegenwoordigen 19% van de fiscale opbrengsten.

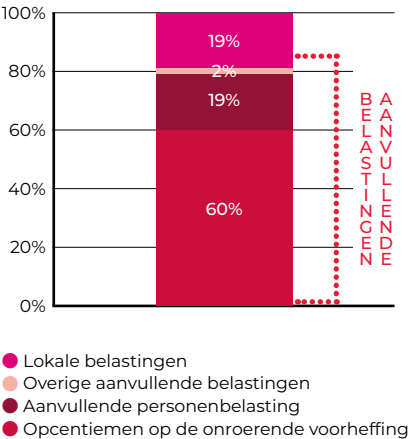
De structuur van de fiscale ontvangsten verschilt aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische cluster van gemeenten.

De toename van de belastingontvangsten in 2026 varieert volgens het type belastingen. De opcentiemen op de onroerende voorheffing zouden met 10,4% toenemen tegenover slechts 2,4% voor de aanvullende personenbelasting. De lokale belastingen zouden met 4,5% stijgen.

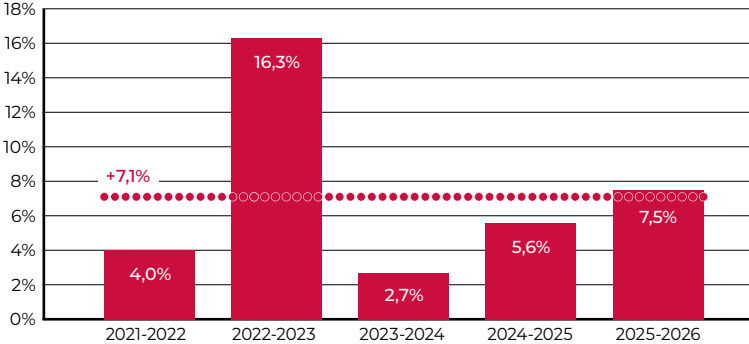
Voornaamste categorieën van de belastingontvangsten – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Opcentiemen op de onroerende voorheffing	1 062	864,4	10,4%
Aanvullende personenbelasting	332	270,6	2,4%
Overige aanvullende belastingen	36	29,4	1,7%
Lokale belastingen	329	267,5	4,5%
TOTALE BELASTINGONTVANGSTEN	1 759	1431,9	7,5%

Structuur van de belastingontvangsten – Begrotingen 2026

Jaarlijkse evolutie van de belastingontvangsten – 2021-2026

De aanvullende gemeentelijke personenbelasting – Welke impact heeft de fiscale hervorming?

De federale regering plant een fiscale hervorming van de inkomstenbelasting, met onder meer de verhoging van de belastingvrije som. Die zal toenemen van 10.910 euro tot 15.600 euro in 2030. Daardoor zal de hervorming leiden tot een aanzienlijke vermindering van APB-opbrengsten (de aanvullende personenbelasting) voor de gemeenten.

In de begrotingen van de Brusselse gemeenten bedraagt deze belastingopbrengst 332 miljoen euro, ofwel 10% van de gewone ontvangsten.

In het huidige ontwerp van de fiscale hervorming voorziet de federale overheid wel een compensatie voor de verminderde APB-inkomsten van de gemeenten. Con-

creet zou de berekeningsbasis voor de aanvullende gemeentebelasting aangepast worden. Als de hervorming er bijvoorbeeld voor zorgt dat de totale personenbelasting gemiddeld met 2% daalt, wordt het belastbare bedrag met een correctiefactor van 1/98 vermenigvuldigd, zodat de totale belasting terug 100 wordt. Omdat deze correctiefactor bepaald wordt door het Belgische gemiddelde, zal het effect verschillend zijn per gemeente. Zo zullen gemeenten met veel hoge inkomens overgecompenseerd worden en meer terugkrijgen dan ze verliezen. Omgekeerd zullen gemeenten met veel lage inkomens ondergecompenseerd worden en met een tekort blijven zitten. In dit laatste geval zullen ze geneigd zijn hun aanslagvoet op te trekken om het verlies te compenseren.

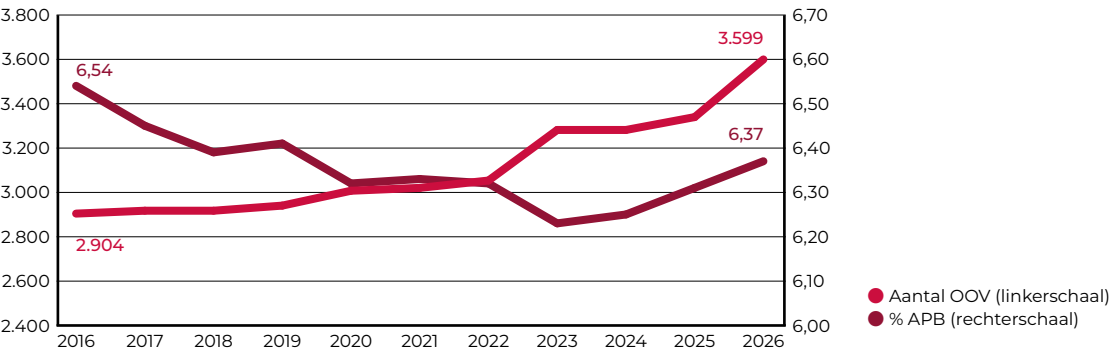
Evolutie van de aanslagvoeten

De gemiddelde aanslagvoet van de Brusselse gemeenten is in 2026 opnieuw opgetrokken, net zoals het jaar voordien. In 2026 bedraagt het gemiddelde gemeentelijke belastingtarief van de **aanvullende personenbelasting** 6,4% (tegenover 6,3% in 2025), terwijl de **opcentiemen op de onroerende voorheffing** momenteel gemiddeld 3.599 opcentiemen bedragen (tegenover 3.339 opcentiemen in 2025).

Lokale belastingen

De **specifieke lokale fiscaliteit** levert de gemeenten 329 miljoen euro ofwel 268 euro per inwoner op, een stijging met 4,5% in 2026, sterker dan het inflatiecijfer.

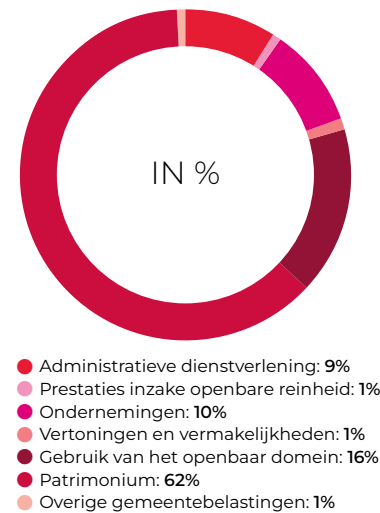
Evolutie van het percentage aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting (APB) en het aantal gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) – Gemiddelde aanslagvoet (2016-2026)

Verdeling van de lokale belastingen per categorie – Begrotingen 2026

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2025)
Administratieve dienstverlening	29,4	23,9	11,3%
Prestaties inzake openbare reinheid	3,2	2,6	12,9%
Ondernemingen	32,0	26,0	0,1%
Vertoningen en vermakelijkheden	3,8	3,1	15,0%
Gebruik van het openbaar domein	53,1	43,2	3,3%
Patrimonium	205,2	167,0	3,9%
Overige gemeentebelastingen	2,0	1,6	55,1%
TOTALE LOKALE BELASTINGEN	328,7	267,5	4,5%

Verdeling van de lokale belastingen per categorie – Begrotingen 2026

Ontvangsten uit fondsen en toelagen

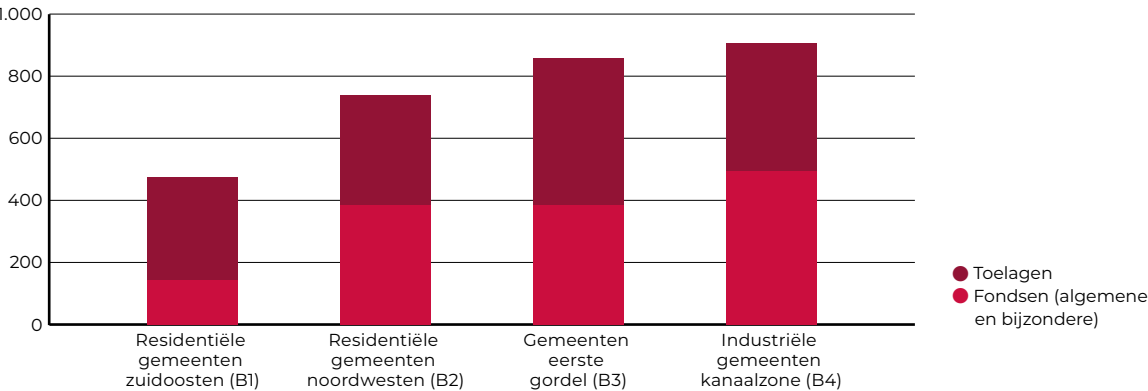
De ontvangsten van gemeenten uit **dotaties en toelagen**, dit wil zeggen financiële overdrachten door andere overheden (vooral de gewesten), belopen 1,2 miljard euro en vertegenwoordigen 35% van de totale gewone ontvangsten in de begroting van 2026. Merk op dat deze bedragen uitsluitend voortkomen uit mechanismen van jaarlijks uitgekeerde toelagen en niet uit kapitaalsubsidies of uitzonderlijke steunmaatregelen voor gemeenten met financiële moeilijkheden.

Zowel de inkomsten uit fondsen als die uit toelagen kennen een zeer zwakke groei, die lager ligt dan de inflatie.

Ontvangsten uit fondsen en toelagen – Begrotingen 2026

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2025)
Fondsen (algemene en bijzondere)	586,6	477,4	1,2%
Toelagen	604,7	492,2	1,3%
TOTAAL	1.191,3	969,7	1,2%

Relatief belang van de dotaties uit het Gemeentefonds en de toelagen volgens de sociaaleconomische clusters van de gemeenten – Begrotingen 2026 (in euro/inwoner)

Gedetailleerde samenstelling van de ontvangsten afkomstig uit fondsen en toelagen – Begrotingen 2026

Eigen ontvangsten

De **eigen ontvangsten** uit de activiteit van de gemeentebesturen (prestaties) of het gemeentelijke patrimonium (huurgelden, financiële opbrengsten) bedragen 369 miljoen euro ofwel 300 euro per inwoner in de begrotingen van 2026. Hiermee vertegenwoordigen ze 11% van de totale gewone ontvangsten.

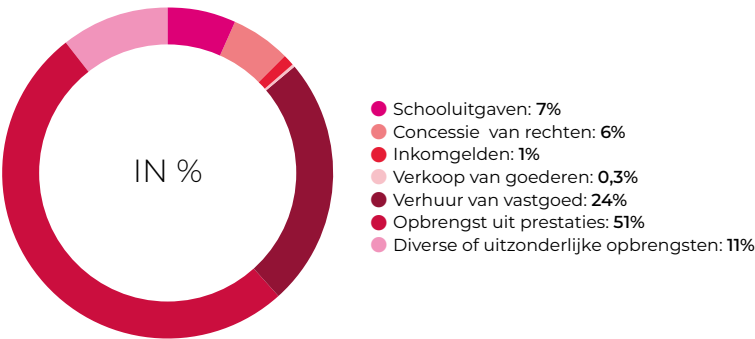
Volgens de begrotingen van 2026 gaan de **ontvangsten uit prestaties** er met 6% op vooruit, maar nemen de **financiële opbrengsten** af met 6,5%. In totaal leveren beide samen een toename van 3,5% (prestaties én financiële opbrengsten).

De financiële opbrengsten bedragen in de begrotingen 2026 66 miljoen euro en zijn voor 92% afkomstig van inkomsten uit participaties (voornamelijk de dividenden van gas en elektriciteit uitgekeerd door de energie-intercommunaales (GRD)).

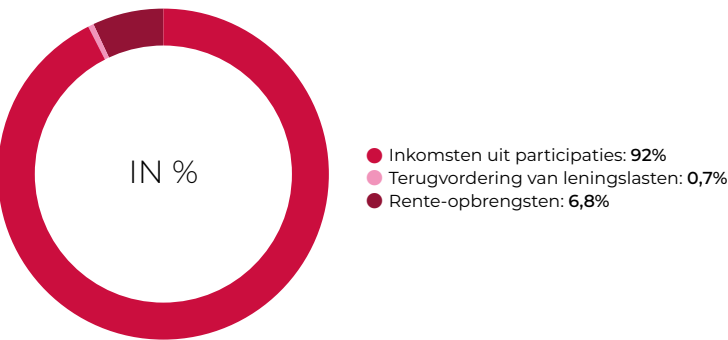
Componenten van de eigen ontvangsten – Begrotingen 2026

	In miljoen EUR	In EUR/inw.	Evolutie (t.o.v. 2025)
Prestaties	303,4	247,0	6,0%
Financiële opbrengsten	65,9	53,6	-6,5%
EIGEN ONTVANGSTEN	369,3	300,6	3,5%

Gedetailleerde samenstelling van de ontvangsten afkomstig uit prestaties – Begrotingen 2026

Gedetailleerde samenstelling van de financiële ontvangsten – Begrotingen 2026

Saldi¹

Volgens de begrotingen van 2026 boeken alle Brusselse gemeenten² samen voor het **eigen dienstjaar** een klein overschot van 4,9 miljoen euro (0,1% van de gewone ontvangsten). Alsmear minder gemeenten noteren een tekort in hun begroting: twee om precies te zijn, tegenover vier in 2025 en tien in 2024.

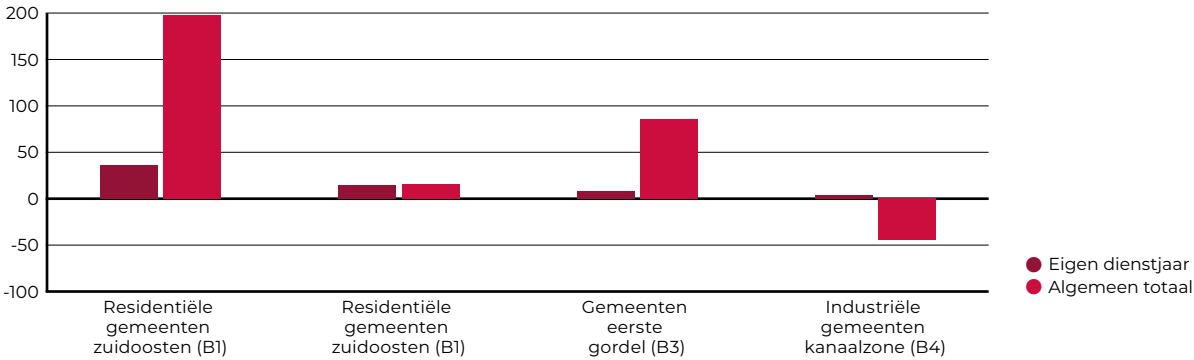
Dat saldo van het eigen dienstjaar omvat ook het **saldo van de functionele overboekingen** (aanleggen en opnemen van voorzieningen voor risico's en kosten). Zonder die laatste bedraagt het saldo voor het eigen dienstjaar slechts 1,4 miljoen euro.

Voor het **algemeen totaal** (dit wil zeggen rekening houdend met de resultaten van de vorige dienstjaren en overboekingen) tekenen de Brusselse gemeenten in 2026 een overschot op van 55,5 miljoen euro ofwel ongeveer 1,7% van hun gewone ontvangsten. Vier gemeenten voldoen niet aan het wettelijk voorgeschreven begrotingsevenwicht. De begrotingstekorten doen zich vooral voor in de industriële gemeenten van de Kanaalzone (cluster B4) en in mindere mate in de residentiële gemeenten van het noordwesten (cluster B2).

Elementen van het gewone saldo van de Brusselse gemeenten – Begrotingen 2026

	In miljoen EUR	In EUR /inw.	In % gew. ontvangsten
EIGEN DIENSTJAAR (ZONDER FUNCTIONELE OVERBOEKINGEN)	1,4	1,1	0,0%
Functionele overboekingen	3,5	2,8	0,1%
EIGEN DIENSTJAAR	4,9	4,0	0,1%
Vorige dienstjaren	52,8	42,9	1,6%
Overboekingen	-2,1	-1,7	-0,1%
ALGEMEEN TOTAAL	55,5	45,2	1,7%

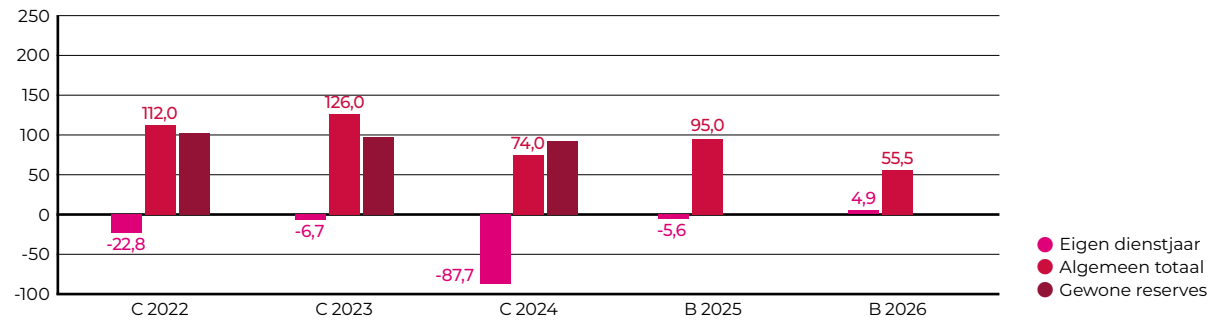
Saldi volgens sociaaleconomische cluster van de gemeenten – Begrotingen 2026 (in euro/inwoner)

(1) Voor een gedetailleerde uitleg van de concepten van budgettair evenwicht, zie fiche 'Fiche10: Het financiële boekjaar – het budgettair evenwicht' van het didactische dossier: https://www.belfius.be/imagingsservlet/GetDocument?src=mifid&id=EEPFICHE24VLA10_NL
(2) Zonder cijfers van de gemeente Sint-Joost-Ten-Node

De evolutie toont in de voorbije jaren een contrast tussen de begrotingen (2025-2026) en de rekeningen (2022-2024). We zien een quasi-evenwicht in de recentste begrotingen, terwijl de rekeningen meer deficitair en volatiel blijven. Voor het algemeen totaal is de trend dat het overschot zowel voor de rekeningen als voor de meest recente begrotingen afneemt.

Evolutie van de saldi (eigen dienstjaar en algemeen totaal) – 2022-2026 (in miljoen euro)

Investerings

De **buitengewone uitgaven** van de Brusselse gemeenten bedragen 520 miljoen euro in de begrotingen van 2026, een toename van 3,4% ten opzichte van 2025. De investeringsuitgaven ‘stricto sensu’ vertegenwoordigen 94% van de totale buitengewone uitgaven en stijgen met 10,3% (na een forse terugval van 32% in 2025).

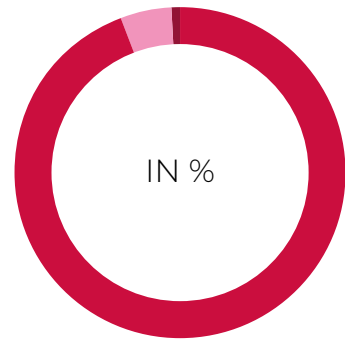
In vergelijking met de gewone uitgaven kennen de **investeringsuitgaven** jaar op jaar sterke schommelingen. De investeringen van de lokale besturen vertonen dan ook een gekend cyclisch effect.

Aan het begin van een gemeentelijke legislatuur daalt het investeringsvolume aanzienlijk, om vervolgens halverwege de legislatuur weer toe te nemen en een maximum te bereiken aan het einde van de periode. Deze heropleving van de investeringen halverwege de legislatuur is een terugkerend fenomeen. Grote investeringsprojecten vergen namelijk meer tijd om te worden uitgevoerd (project-definitie, studie, aanbesteding, financiering) en kunnen doorgaans pas enkele jaren na de installatie van de lokale mandatarissen worden gerealiseerd.

Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

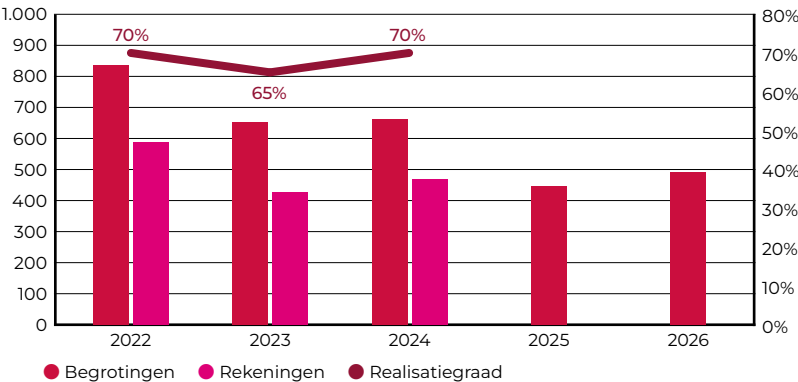
	In miljoen EUR	In EUR /inw.	Evolutie (t.o.v. 2025)
Investerings	490,5	399,2	10,3%
Overdrachten (kapitaaltoelagen)	26,5	21,6	-43,9%
Schuld (vervroegde terugbetaling, participaties)	3,2	2,6	-71,3%
TOTALE BUITENGEWONE UITGAVEN	520,2	423,4	3,4%

Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

- Investerings: 94%
- Overdrachten (kapitaaltoelagen): 5%
- Schuld (vervroegde terugbetaling, participaties): 1%

Evolutie van de investeringsuitgaven op basis van de begrotingen en de rekeningen (in miljoen euro)

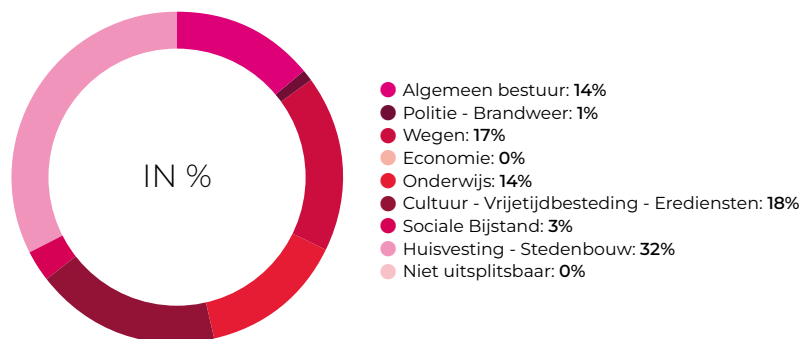

De **effectieve verwezenlijkingsgraad** van de investeringsuitgaven schommelt (in vergelijking met de begrotingsvooruitzichten) tussen 65 en 70% een vergelijkbaar percentage als dat waargenomen in Vlaanderen, maar sterker dan wat we zien in andere gewesten (minder dan 50% in Wallonië).

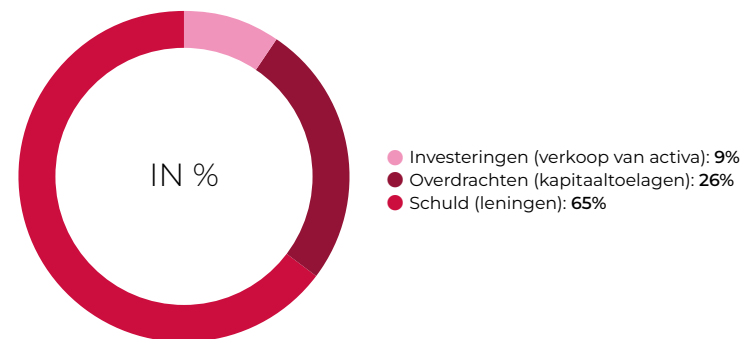
In 2026 zijn de belangrijkste investeringsdomeinen van de Brusselse gemeenten: huisvesting en stedelijke ontwikkeling (32%); cultuur, vrijetijdbesteding en erediensten (18%); het wegennet (17%) en tot slot onderwijs (schoolgebouwen) (14%).

De **financiering van de investeringen** gebeurt hoofdzakelijk via leningen (65%) en kapitaaltoelagen (26%).

Bestemming van de buitengewone uitgaven – Begrotingen 2026

Uitsplitsing van de buitengewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

De Brusselse OCMW's (begrotingen 2026)

Exploitatie-uitgaven

De exploitatie-uitgaven van de Brusselse OCMW's komen volgens de begrotingen van 2026 uit op 2 miljard euro, ofwel 1.633 euro per inwoner. Merk op dat de OCMW's en de gemeenten zowel in Brussel als in Wallonië over een begroting beschikken waarin het gewone dienstjaar (lopende uitgaven) wordt onderscheiden van het buitengewone dienstjaar (investeringsuitgaven)¹. In het specifieke geval van de Brusselse OCMW's spreekt men van een exploitatie- en investeringssectie².

De exploitatie-uitgaven nemen toe met 14%. Dit bijzonder hoge groeipercantage is het gevolg van de maatregelen van de federale regering om de **werkloosheidsuitkeringen** vanaf 2026 te beperken tot twee jaar. Dit leidt tot een extra toestroom van aanvragen voor het leefloon (zie kader op pagina 16). In de initiële begrotingen vertaalt de impact van deze maatregel zich in een stijging van de herverdelingsuitgaven met 21,5% (en van het leefloon met 32%).

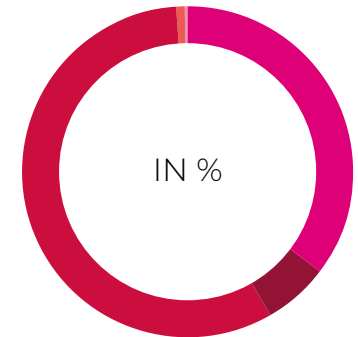
(1) Zie Fiche 11 van ons didactisch dossier

(2) Met als belangrijkste verschil dat de aflossingen van de leningen worden opgenomen als schuldaflossingen in de investeringssectie en niet in de exploitatiesectie (die alleen de rentelasten omvat).

Structuur van de exploitatie-uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

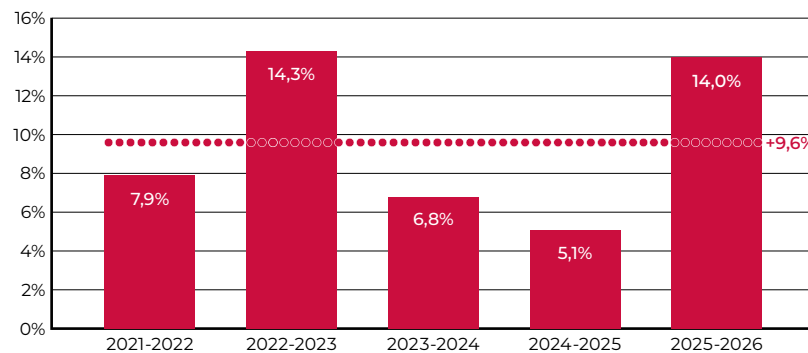
	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Personeel	711	579	5,8%
Werking	125	102	2,5%
Herverdeling	1.152	937	21,5%
Financiële lasten	15	12	1,8%
Overboekingen	3	2	-2,7%
TOTALE GEWONE UITGAVEN	2.006	1.633	14,0%

Verdeling van de exploitatie-uitgaven per economische groep – Begrotingen 2026

- Personeel: 36%
- Werking: 6%
- Herverdeling: 57%
- Financiële lasten: 0,8%
- Overboekingen: 0,1%

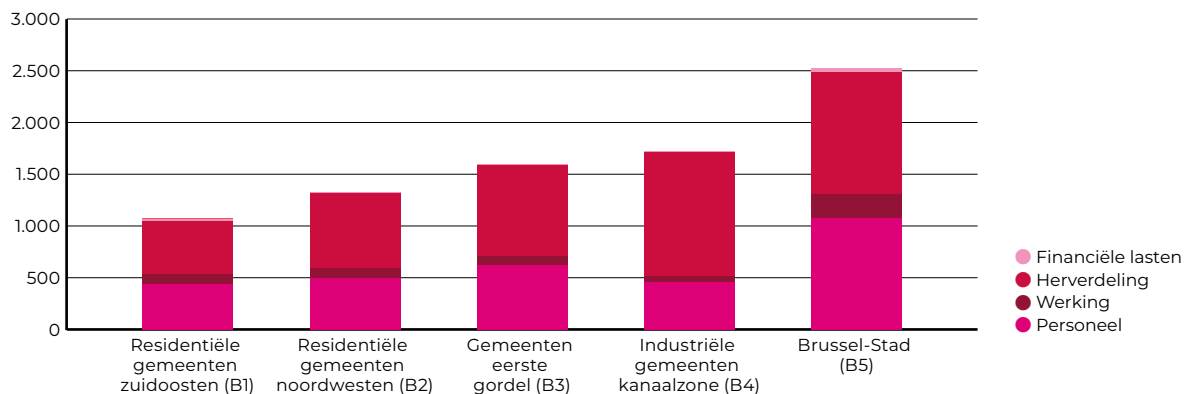
Jaarlijkse toename van de exploitatie-uitgaven – 2021-2026

De **herverdelingsuitgaven (sociale bijstand)** nemen meer dan de helft van de totale exploitatie-uitgaven voor hun rekening, tegenover 36% voor personeelsuitgaven. De financiële lasten vertegenwoordigen slechts 1% van de totale uitgaven en bestaan uitsluitend uit rentelasten. Dit verschilt van wat de gemeenten en politiezones boeken, want daar zijn ook kapitaalflossingen opgenomen. In tegenstelling tot de gemeenten is het gewicht van de functionele overboekingen (het aanleggen van voorzieningen) vrijwel nihil.

Het niveau en de structuur van de exploitatie-uitgaven van de Brusselse OCMW's variëren aanzienlijk naargelang de sociaaleconomische context van de bevolking en het werkingsgebied van het OCMW (zie grafiek volgens sociaaleconomische clusters). De herverdelingsuitgaven (sociale bijstand) liggen twee tot drie keer hoger (in euro/inwoner) in de gemeenten in het centrum van de agglomeratie (eerste kroon en Kanaalzone) dan in de meer residentiële gemeenten (tweede kroon).

Uitsplitsing van de exploitatie-uitgaven volgens sociaaleconomische cluster van OCMW's – Begrotingen 2026 (in euro/inwoner)

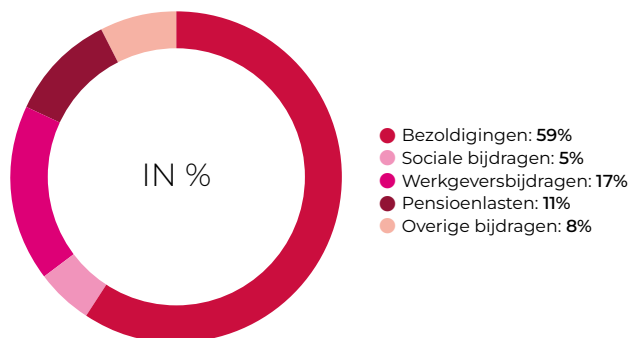

Personeelsuitgaven

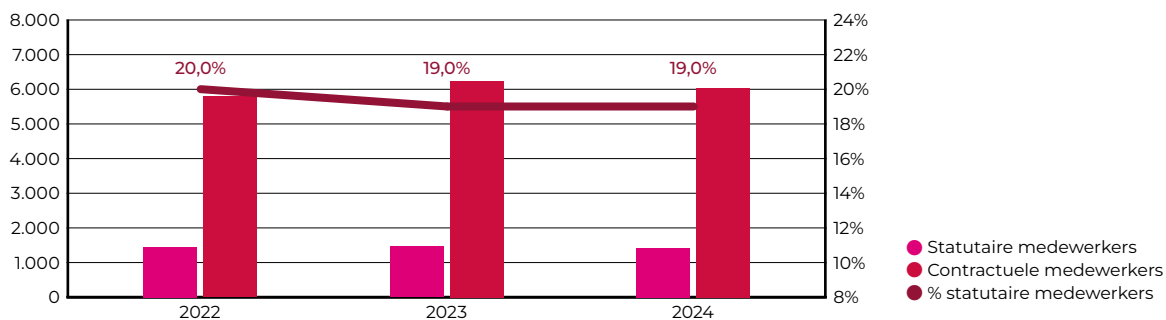
De personeelsuitgaven van de Brusselse OCMW's komen in 2026 uit op 711 miljoen euro, een toename van 5,8% ten opzichte van 2025. De stijging van de personeelsuitgaven is met name te wijten aan de aanwerving van extra personeel om de dossiers van de uitgesloten werklozen te behandelen.

Volgens de statistieken van Brussel Plaatselijke Besturen¹ kwam het personeelsbestand van de Brusselse OCMW's eind 2024 uit op 7.443 voltijdsequivalenten (VTE), een afname van 263 VTE of -3,5% ten opzichte van het jaar ervoor. Door de verdere daling van het aantal statutaire medewerkers valt hun aandeel in het totale personeelsbestand terug tot onder de drempel van 20%. Tegelijkertijd zullen de pensioenlasten (vooral via de responsabiliseringsbijdrage) ongetwijfeld sterk blijven oplopen (zie kaderstuk over de financiering van de pensioenen van het statutaire personeel op pagina 12).

Uitsplitsing van de personeelsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2026

Evolutie van het aantal VTE volgens statuut in de Brusselse OCMW's – 2022-2024

(1) Brussel Plaatselijke Besturen (BPB) – Het personeel van de Brusselse OCMW's – Cijfers 2024

Werkingsuitgaven

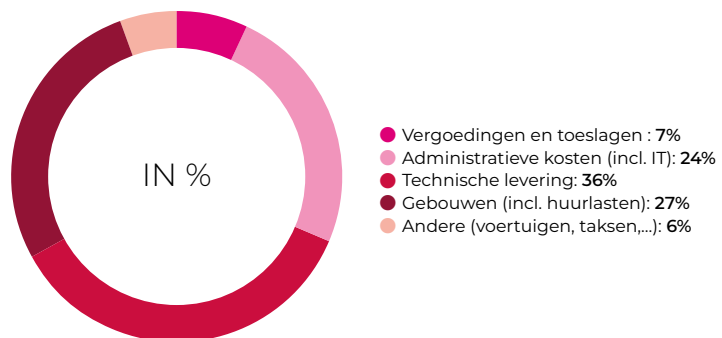
In 2026 komen de werkingsuitgaven van de Brusselse OCMW's uit op 125 miljoen euro, een toename van 2,5% ten opzichte van de begrotingen van 2025. Deze uitgaven zijn voornamelijk verdeeld over de kosten voor technische leveringen (36%), de kosten verbonden aan de gebouwen (27%) en de administratieve kosten (24%).

Herverdelingsuitgaven

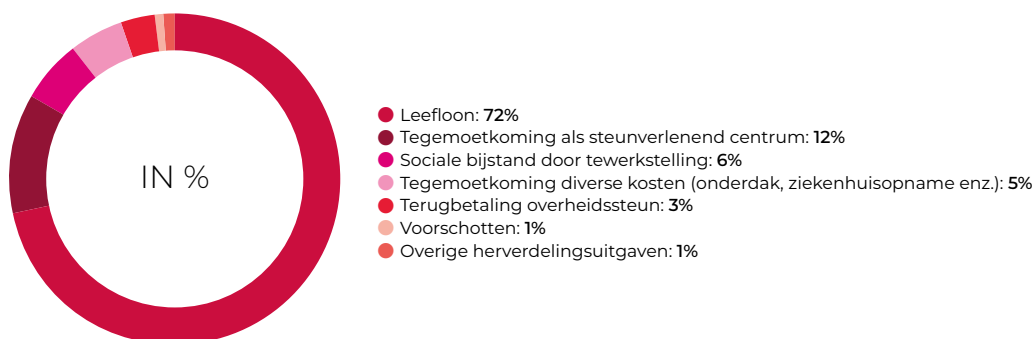
De herverdelingsuitgaven, die verschillende tegemoetkomingen voor sociale bijstand omvatten, komen uit op 1.152 miljoen euro, een toename van 21,5% ten opzichte van 2025. Dit is voornamelijk te wijten aan het federale beleid om de werkloosheidsvergoedingen te beperken tot twee jaar. De Brusselse OCMW's verwachten een aanzienlijke stijging van het leefloon (LL) met 32% ten opzichte van 2025. De uitkeringen voor leeflonen vertegenwoordigen nu 72% van alle herverdelingsuitgaven.

Volgens de statistieken van de POD Maatschappelijke Integratie telde het Brusselse Gewest in 2025 gemiddeld 48.338 begunstigden van het leefloon (-1%), ofwel 38,5 leefloners per 1.000 inwoners.

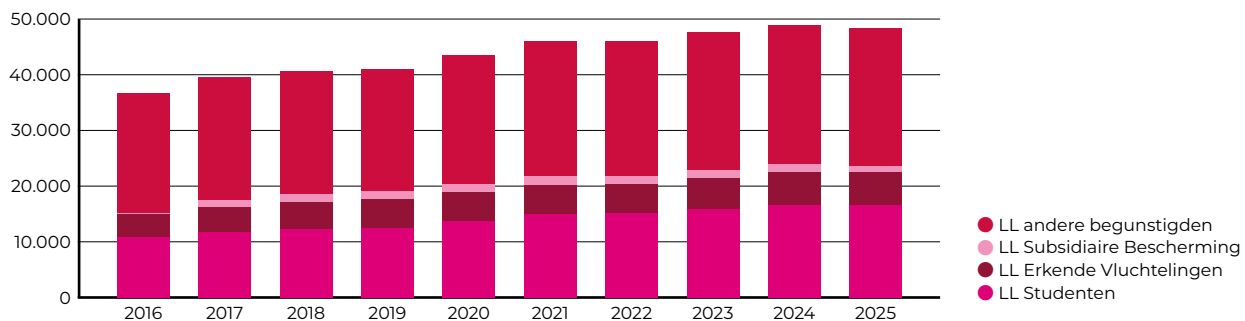
Verdeling van de werkingsuitgaven per kostencategorie – Begrotingen 2026

Uitsplitsing van de herverdelingsuitgaven per tegemoetkomingscategorie – Begrotingen 2026

Evolutie aantal leefloners (LL) volgens het type begunstigde – 2016-2025

Financiële lasten

Volgens de begrotingen bedragen de financiële lasten 15 miljoen euro, ofwel minder dan 1% van de totale exploitatie-uitgaven. De stijging van de afgelopen jaren is voornamelijk het gevolg van de toename van de debetrente door de stijging van de rentevoeten.

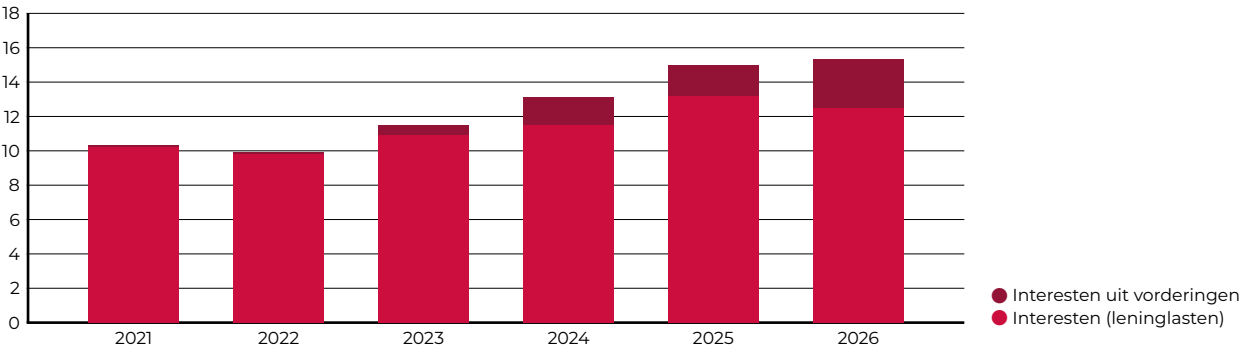
Exploitatieontvangsten

De exploitatieontvangsten van OCMW's komen in hoofdzaak (voor 87%) uit toelagen van andere overheden (gemeentedotatie, terugvordering van sociale bijstand van de Staat...). De andere ontvangsten komen uit prestaties (tussenkomen van bewoners van rust- en verzorgingstehuizen, thuismaaltijden, opbrengst uit verhuur van vastgoed...).

Ontvangsten uit overdrachten

Meer dan de helft van de ontvangsten uit overdrachten van de OCMW's is afkomstig van de **terugvordering van sociale bijstand** (tegemoetkoming van de Staat, terugbetalingen van begunstigden...). De **gemeentedotatie** en de **tegemoetkomingen van het RIZIV** (in het kader van de financiering van rust- en verzorgingstehuizen) zorgen voor respectievelijk 29 en 5% van de ontvangsten uit overdrachten.

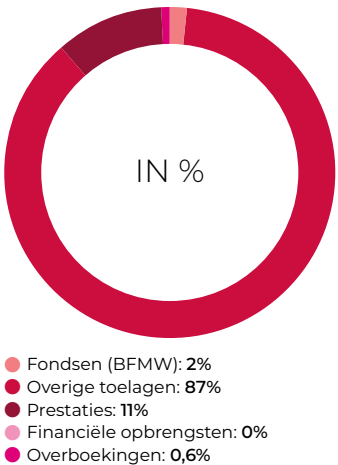
Evolutie van de schulduitgaven – 2021-2026 (in miljoen euro)

Structuur van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Fondsen (BFMW)	37	30	11,1%
Overige toelagen	1.752	1.426	16,1%
Prestaties	216	175	5,8%
Financiële opbrengsten	1	1	-62,8%
Overboekingen	12	10	-45,9%
TOTALE EXPLOITATIE-ONTVANGSTEN	2.017	1.642	11,0%

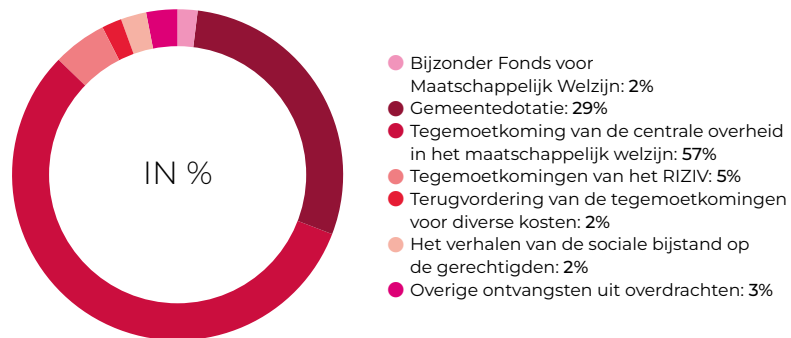
Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

Als er onvoldoende middelen zijn om de uitgaven voor de opdrachten van de OCMW's te dekken, verplicht de organieke wet van de OCMW's de gemeenten om het verschil via een dotatie bij te passen. Volgens de begrotingen van 2026 bedraagt de gemeentedotatie gemiddeld 420 euro per inwoner, met een toename van 5% ten opzichte van 2025.

In 2026 zal de federale tussenkomst in de sociale bijstand sterk toenemen (+27,5% en +34% alleen al voor de terugbetaling van het leefloon), als tegenprestatie voor de hogere uitgaven voor het leefloon en andere kosten van de OCMW's door de federale beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd.

Verdeling van de ontvangsten uit overdrachten volgens de bron van de tegemoetkoming – Begrotingen 2026

Investerings

Volgens de begrotingen van 2026 bedragen de totale investeringsuitgaven¹ van de Brusselse OCMW's 143 miljoen euro, een afname met -3,4% ten opzichte van 2025.

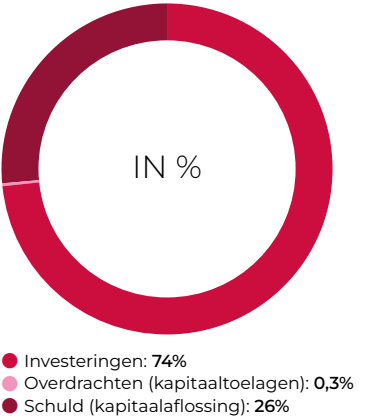
De **investeringsuitgaven 'stricto sensu'** bedragen bijna 105 miljoen euro, ofwel 85 euro per inwoner. De investeringsprojecten van de Brusselse OCMW's vertonen sinds 2023 een dalende trend (met een afname van 33% tussen 2023 en 2026).

In 2026 gaat de overgrote meerderheid van de investeringsprojecten van de Brusselse OCMW's naar administratieve gebouwen of privépatrimonium (47%), en naar investeringen in het kader van het ouderenbeleid (36%).

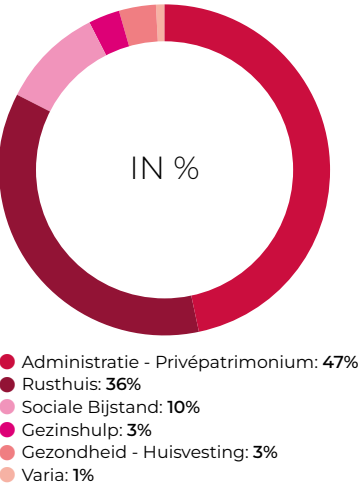
Structuur van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Investerings	104,8	85,3	-6,3%
Overdrachten (kapitaaltoelagen)	0,5	0,4	309,1%
Schuld (kapitaalflossing)	37,5	30,5	4,8%
TOTALE BUITENGEWONE UITGAVEN	142,7	116,1	-3,4%

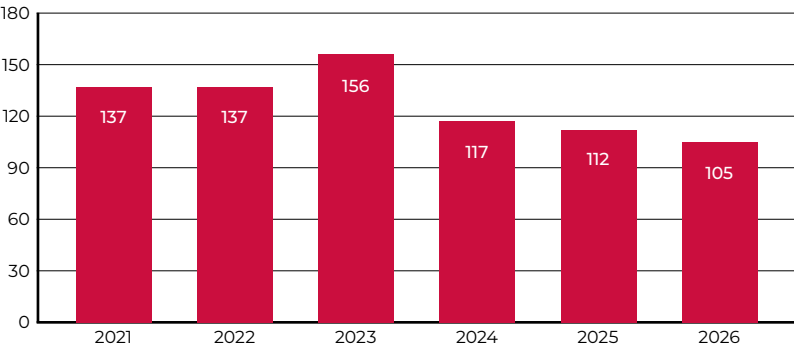
Uitsplitsing van de buitengewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

Bestemming van de investeringsuitgaven – Begrotingen 2026

Evolutie van de investeringsuitgaven (stricto sensu) van de Brusselse OCMW's – Begrotingen 2021-2026

(1) Zogenaamde 'buitengewone' uitgaven in de gemeentelijke boekhouding

Belfius

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank – Karel Rogierplein 11 – 1210 Brussel –
IBAN BE23 0529 0064 6991 – BIC GKCC BE BB RPR Brussel – BTW BE 0403 201 185 – FSMA nr 19649 A